

Vrienden In Flanders Fields Museum

Driemaandelijkse nieuwsbrief

Afzendadres: Documentatiecentrum,
Janseniusstraat 9, B-8900 Ieper
Afgiftekantoor 8900 Ieper 1 - P3A9021

België - Belgique
P.B.
8900 Ieper 1
BC 6308

VIFF *flash*

maart - april - mei 2006

18.1

REDACTIONEEL

De Leuvense burgervader wil zijn Fochplein omdopen in, ja, wat? Ferdinand Foch heeft te veel bloed aan zijn handen. Wie geeft het Foch-standbeeld op de Casselberg een por? Enkele jaren geleden kende Ieper ook zijn Foch-rel(letje). Toen was het *butcher* Haig die er bijna aan moest geloven. Haig, Foch en French bleven hier 'in het zadel'. In een regionale publicatie enkele maanden geleden vond een Bekende Ieperlinge dat er te veel aandacht ging naar het oorlogsverleden van onze stad. Velen begrijpen in onze streek nog steeds niet dat Ieper en het Westkwartier gedoemd zijn om met dit verleden om te gaan, *tot in den treure*. Daarbij vergeten ze de vroegere conflicten ('The Bloody Fields of Flanders') want, vermoedelijk, onbekend. Tot spijt van wie het benijdt, graait onze lokale economie aardig wat graantjes mee van de *miserie* die hier 90 jaar geleden heerste. Met de tijdelijke tentoonstelling 'De laatste getuige. Het oorlogslandschap van de Ieperboog' die voor de deur staat, krijgen stad en streek straks weer vele honderden belangstellenden op bezoek. Ze blijven komen en laat ze maar komen. Al wie hier een graantje Haig, Foch, French, Kaiser Wilhelm, Ludendorff en von Hindenburg meepikt, koestert zijn verleden en ijvert hopelijk voor een vredevolle toekomst.

(P.B.)

<u>Redactie</u>	Patrick Bracke <i>patrick.bracke@telenet.be</i>
<u>Verantwoordelijke uitgever</u>	Gilbert Ossieur Wieltje 11. 8900 Ieper <i>gilbert.ossieur@skynet.be</i>
<u>Bijdragen</u>	Luc De Munck <i>luc.de.munck@rodekruis.be</i> Freddy Rottey <i>frottey@yahoo.com</i> Jacky Platteeuw <i>jacky.platteeuw@pandora.be</i>
<u>Vorm</u>	B.AD

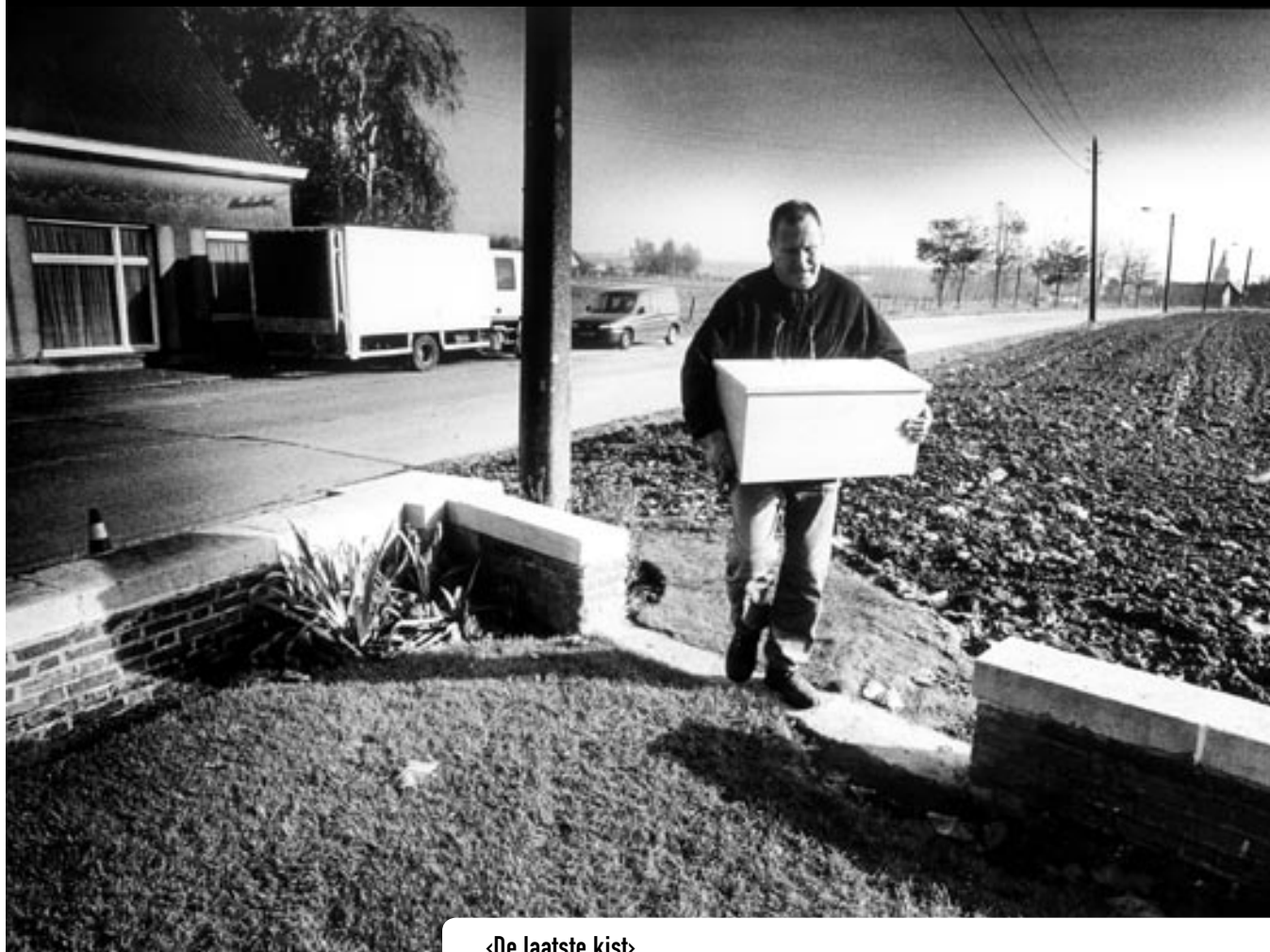
Auteurs zijn verantwoordelijk voor hun tekst. Voor gehele of gedeeltelijke overname is toestemming van de auteur vereist.

Deadline voor volgende aflevering: 5 mei 2006.

Mail uw bijdrage naar flash@vriendeninlandersfields.be

Postadres VIFF: Documentatiecentrum
Janseniusstraat 9, B-8900 Ieper
057 / 23 94 50

www.vriendeninlandersfields.be
info@vriendeninlandersfields.be

◀De laatste kist▶

© Piet den Blanken, 2005 - piet@denblanken.com - www.denblanken.com

Een medewerker van de Commonwealth War Graves Commission draagt de stoffelijke overschotten van een ongeïdentificeerd soldaat naar Wulverghem-Lindenhoeke Road Cemetery (herbegrafenis op 14 november 2005).

Deze fotorubriek staat open voor iedereen met een fotografisch oog. Het onderwerp van de foto dient verband te houden met de Eerste Wereldoorlog of de vredesgedachte. U kan uw foto in digitaal formaat (minimum 300 dpi) sturen naar flash@vriendeninlandersfields.be. Hou er rekening mee dat we de foto in grijswaarden afdrukken.

e-POST VIFF

Om u als VIFF-lid sneller op de hoogte te brengen van wijzigingen in ons programma of om andere belangrijke nieuwsjes mee te delen, wensen wij een database aan te leggen met e-mailadressen. U kan uw mailadres aan ons bezorgen via info@vriendeninlandersfields.be. Uw mailadres zullen we niet doorgeven aan derden.

CIJFERS

In Groot-Brittannië heeft de 'UK National Inventory of War Memorials' na 16 jaar gegevensverzameling een database met oorlogsgedenktekens uit het Verenigd Koninkrijk en de Kanaaleilanden online beschikbaar gesteld (www.ukniwm.org.uk). Wie vroeger informatie zocht, moest zich verplaatsen naar het hoofdkwartier van de organisatie of hen contacteren. De database is dus nu via internet te raadplegen of ook op computerschermen in het Imperial War Museum (Londen of Manchester). 53 000 van de ongeveer 56 000 geregistreerde monumenten zijn raadpleegbaar. Het werk is echter nog niet af: waarschijnlijk zullen er in totaal 70 000 monumenten zijn.

REMEMBRANCES

Na iedere Remembrance ontvangen de deelnemers een folder met de tekst van de levensgeschiedenis. Af en toe zullen we in de VIFFFlash een tekst publiceren. U kan ze ook terugvinden op onze website www.vriendeninlandersfields.be in de rubriek 'Remembrances'. Op 6 juni 2005 vertelde Jacky Platteeuw ons aan de Menenpoort het verhaal van de broers Alex en Robert Scott.

Alex & Robert Scott

Beide broers landbouwers, van wie de ouders volgens inschrijvingspapieren nog steeds in Schotland woonden, meldden zich op 18 december 1914 te Minnedosa (Manitoba) om dienst te nemen in het Canadese leger.

Na de gebruikelijke opleiding werden ze op 25 mei 1915 naar hun eenheid, het 28ste bataljon gestuurd. Dit kwam terecht in de 6de brigade van de 2de Canadese divisie. Op 28 mei 1915 scheepten zij in op de SS Northland richting Verenigd Koninkrijk waar ze op 7 juni 1915 voet aan wal zetten in Plymouth. Vandaar ging het richting Shorncliffe, een garnizoenstad in Kent, een vijftal kilometer van Folkestone. De opleiding werd daar vervolledigd en uiteindelijk kwamen ze op 18 september 1915 aan in Boulogne.

Volgens de geschiedenisboeken was de 2de Canadese divisie voor het eerst betrokken bij een veldslag in Vlaanderen tussen 27 maart en 13 april 1916 bij St. Eloi. Een van de slagen die altijd in één adem met de Canadezen wordt vernoemd, is echter de slag van Mount Sorrel (Zillebeke). Deze minder bekende maar bijzonder heftige veldslag had plaats tussen 2 en 13 juni 1916. Drie Canadese en een Britse divisie namen eraan deel.

Vooraf 6 juni 1916 was een bijzonder zware dag voor de Canadese soldaten met veel doden en vermisten. Ook voor de broers Scott was dit het eindpunt van hun leven. Vragen werpen zich op zoals: wat zette hen aan om vrijwillig dienst te nemen in het Canadese leger? Het feit dat ze hun roots in Schotland hadden of gewoon een economische realiteit?

De kronieken zijn bijzonder kort: zij spreken van een Duitse aanval op het Hoge (Zillebeke) waar om 15.05 u. vier zware dieptemijnen door hen tot ontploffing worden gebracht vlak onder de loopgraven van het 28ste Canadese bataljon.

De gevolgen laten zich niet raden: de 2 compagnies die zich op dat ogenblik ter plekke bevonden, worden laconiek beschreven als zijnde vernietigd: 'annihilated, wiped out'.

Samen met de gebroeders Scott worden nog 21 strijdmakkers gedood en zijn er 213 voor altijd als vermist gebeiteld op de Menenpoort. Onder hen nog twee broederparen William en Reuben Gillespie en John en Allan Woodside. (J.P.)

TERUGBLIK / KORT

18.3

Zaterdag 21 januari 2006:

Daguitstap naar Brussel met bezoek aan de tentoonstelling 'Brussel 14-18. Een stad in oorlog, dag na dag', geleide wandeling en filmvertoning in het Filmmuseum.

Woensdag 15 februari 2006:

Lezing door Hannelore Decoodt (lid Raad van Bestuur VIFF) over het project 'Inventarisatie van relictten uit de Eerste Wereldoorlog in de Westhoek' in het stadhuis van Ieper.

Zaterdag 4 maart 2006:

VIFF-Vriendendag naar Arras en omgeving.

SITE Duitse frontkranten

De universiteitsbibliotheek van Heidelberg heeft samen met het archief van de deelstaat Baden-Württemberg een collectie frontkranten gedigitaliseerd. Eerst prikten Duitse soldaten hun zelfgemaakte krantjes ergens op, later circuleerden ze in grotere oplagen. Vanaf het voorjaar 1916 kreeg de Duitse legerleiding greep op de publicaties: strenge censuur en inlassing van 'officiële' artikels. Voor onze omgeving zijn interessant: 'Landsturm' (uitgegeven in Aalst tussen 1915 en 1916), 'Unser Landsturm im Hennegau' (Mons, 1916-1917) en 'Liller Kriegszeitung' (Rijsel, 1914-1918).

<http://feldzeitungen.uni-hd.de>

Frontberichten

Edlef Köppen

Student Adolf Reisiger wordt op 16 augustus 1914 door een militaire arts voor legerdienst geschikt bevonden. 'Waar is die oorlog nu?' denkt hij wanneer zijn regiment bij Arras aankomt, maar verhalen van kameraden met frontervaring, de dagelijkse routine, de verveling soms en het eerste contact met doden halen hem snel uit dat aanvankelijk enthousiasme vandaan. Het Lorettofront, het oostfront en weer Frankrijk, omgeving Reims nu met tussendoor een paar periodes in een lazaret: zo maakt hij kennis met het oorlogsbedrijf dat hem buiten zijn wil om bevordering na bevordering als een last op de schouders legt. De oorlogsvrijwilliger Adolf Reisiger uit 1914 is in september 1918 luitenant van een reserveveldartillerieregiment geworden. Alleen zit hij dan in de zenuwafdeling van vestinglazaret Mainz nadat hij na een bijzonder traumatische ervaring verklaard had dat hij de oorlog beschouwt als de grootste van alle misdaden. Ziekenoppasser Neuhagen noteert in zijn weekverslag: 'Ziektebeeld als vorige week. Patiënt slaapt niet, eet niet, kijkt strak voor zich uit. Als je iets tegen hem zegt, heeft hij altijd maar een enkele zin als antwoord: «Het is nog steeds oorlog. Lik m'n reet!»' Dit fictiewerk is door auteur Köppen (1893-1939) geschreven op basis van eigen frontervaringen. Hij maakte WO1 mee van oktober 1914 tot oktober 1918. Omdat het pas in 1930 op papier werd gezet, hebben we te maken met een zorgvuldig gecomponeerd werk, gemonteerd als een film bijna. Door gebruik te maken van tussengesproken authentieke geheime verslagen, frontberichten, krantenartikelen, reclameteksten, fragmenten uit keizerlijke toespraken, krijgt de lezer een merkwaardig contrast tussen wat aan het front gebeurt en hoe het volk daarover voorgelogen wordt. Een inleidende tekst afkomstig uit de Hoofdafdeling der Censuur van 23 maart 1915 zet al de trend: 'Het is ongewenst dat beschrijvingen van grotere oorlogsgebieden worden gepubliceerd door personen die volgens de richtlijnen van uw dienst en uw ervaring in het geheel niet in de gelegenheid geweest kunnen zijn de verbanden overal juist weer te geven. Het ontstaan van

dergelijke teksten zou in brede kringen van ons volk tot een volstrekt eenzijdige beoordeling van de gebeurtenissen leiden'. Een bewustmaking zoals die uit het boek naar voren komt, is blijkbaar niet altijd in dank aanvaard: 'Heeresberichte' werd dan ook in 1933 door de nazi's verboden. Het verhaal is niet alleen door zijn compositie literair interessant, maar ook door zijn stijl: de korte, directe zinnen zonder veel sentiment – matter of fact, klinisch – resulteren in 'eine zerschossene Sprache', een uiteengereten taal vol echo's van het front. Het geheel laat weinig aan de verbeelding maar des te meer aan het oordeel van de lezer over. Een beklijvend boek! (F.R.)

Frontberichten (Edlef Köppen – Ambo, Amsterdam, 2005 – 331 pp – ISBN 90 263 1918 5)

Shoulder the Sky

Anne Perry

In aflevering 12 (september 2004) van *VIFFflash* werd 'Zwarte Graven' (No Graves as Yet) van de Britse schrijfster Anne Perry (° Londen 1938) voorgesteld. U kon er lezen dat dit het eerste deel van een geplande reeks van vijf historische thrillers was die zich afspelen kort voor en tijdens WO1. Deel twee kreeg als titel 'Shoulder the Sky' (een citaat uit een gedicht van A.E. Housman) en hier gaat deze bespreking over. Bij mijn weten is nog geen Nederlandse vertaling beschikbaar, maar die zal vermoedelijk niet lang op zich laten wachten. We nemen de draad weer op (het boek is moeilijk als een afzonderlijk geheel te lezen) in de lente van 1915. Joseph Reavly, padre in de loopgraven, zijn zus Judith, nu vrijwillig ambulancechauffeur en broer Matthew die bij de Londense Geheime Dienst werkt, zetten hun speurwerk naar de dader(s) van de als auto-ongeval gecamoufleerde aanslag op hun ouders verder. Joseph probeert ten dode opgeschreven soldaten geestelijke bijstand te verlenen maar tegelijk wordt zijn eigen geloof te midden van onbeschrijflijke oorlogstoestanden danig op de proef gesteld. Wanneer een bijzonder arrogante journalist aan het front verschijnt en daar wordt neergeschoten, is dit voor de meeste

waarnemers mooi meegenomen, want had hij het niet zelf gezocht? Het blijkt echter dat hij door 'friendly fire' omkwam en voor de gewetensvolle Joseph is dit de aanzet voor een eigen speurtocht naar de dader... Judith koestert romantische gevoelens voor een Britse generaal voor wie ze ook chauffeur speelt en in Londen verdenkt Matthew verschillende mensen (waaronder zijn baas bij de Geheime Dienst) het brein te zijn achter de aanslag op zijn ouders en achter het indrukwekkende complot tegen Groot-Brittannië... Het vele echte feitenmateriaal dat Anne Perry verwerkt – de dood van dichter Rupert Brooke, aanvallen door zeppelins op Britse kustplaatsen, het tot zinken brengen van de Lusitania, Gallipoli... – tilt de roman boven de pure fictie uit. Voor wie het genre weet te appreciëren, een boek dat leest als een trein en dat u beslist naar de volgende delen doet uitkijken. 'Angels in the Gloom' is het derde deel; het verscheen in augustus van vorig jaar en komt hier later zeker aan bod. 'At Some Disputed Barricade' en 'We Shall Not Sleep', de delen die de cyclus compleet moeten maken, zijn gepland voor achtereenvolgens najaar 2006 en 2007. (F.R.)

Shoulder the Sky (Anne Perry - Headline Book Publishing, London, 2004 - 440 pp - ISBN 0-7553-2546-X)

The First Casualty

Ben Elton

Bij Bantam Press verscheen eind 2005 'The First Casualty' van Ben Elton (° Londen 1959). Een veelzijdig mens zoals een blik op zijn curriculum leert: stand-upcomedian in het alternatieve circuit van de jaren '80, auteur van bekende televisiereeksen als *The Young Ones*, *Blackadder*, *The Thin Blue Line*, acteur in ondermeer *Much Ado About Nothing* (Kenneth Branagh's filmische bewerking van het gelijknamige Shakespearestuk), scenarist voor musicals... het kan niet op! En nu ook dus auteur van – naast een negental eerdere romans – een detectiveverhaal dat onze aandacht trok omdat het zich tijdens WO1 afspeelt. Alan Abercrombie, DSO, 25 jaar, enige zoon van de conservatieve chief whip van het Hogerhuis en gevierd dichter,

sneuvelt in 1917. Althans, dit is de officiële versie. In werkelijkheid is hij, herstellende van shellshock in een Frans kasteel bij Merville - ver achter de linies - vermoord. Hopkins, een jonge soldaat die eerder al onwillig was geweest bij het opvolgen van bevelen en daarvoor door Abercrombie was gestraft, wordt aangehouden en van de moord beschuldigd, ondanks het feit dat hij koppig zijn onschuld staande houdt. Toch is niet iedereen gelukkig met deze gemakkelijke oplossing en er rijzen vragen. Een doofpotoperatie die de regering wel eens ernstig in diskrediet zou kunnen brengen?

Douglas Kingsley, gewaardeerd politie-inspecteur maar dienstweigeraar wegens gewetensbezwaren, komt in de gevangenis terecht waar hij het als 'lafaard' zwaar te verduren krijgt. Op een wel erg vreemde - op het randje van het geloofwaardige - manier komt hij vrij. Het blijkt dat 's lands hoogste instanties hem met het onderzoek naar de ware toedracht willen belasten. Zo komt hij dan toch aan het front van Third Ypres terecht...

Het is een van die verhalen waar puristen wellicht hier en daar de wenkbrauwen gaan fronsen maar om documentaire waarde is het dit soort boeken zelden te doen. Het is echter wel een spannende plot die in zijn opbouw, zeker in het begin, duidelijk de sporen van de scenarist

Elton draagt. Deze whodunit is voorlopig alleen in het Engels te genieten.

De titel refereert aan een uitspraak uit 1917 van de Californische politicus en senator Hiram W. Johnson: 'The first casualty when war comes, is truth.' Of: in tijden van oorlog is de waarheid het eerste slachtoffer. Nog altijd toch? Of kwam Condoleezza Rice hier enige tijd geleden niet beweren dat die 'geheime CIA-vluchten' pure verzinsels waren? En dat terwijl de bewijzen van het tegendeel blijven opduiken. (F.R.)

The First Casualty (Ben Elton - Bantam Press, London etc., 2005 - 381 pp - ISBN 0-593-05112-2)

Elisabeth van België. Een ongewone koningin

Evrard Raskin

Over de eerste twee Belgische koninginnen weten we maar weinig. Toen Elisabeth in 1900 met prins Albert trouwde, was de fotografie aan haar publieke opmars begonnen. Dit was de start van een rijkelijk gedocumenteerd leven. Evrard Raskin doorploegde alle mogelijke bronnen om ons een omstandige biografie te bezorgen. Hij sluit bijna elke zin af met een voetnoot! Uiteraard interesseert ons de periode van de Eerste Wereldoorlog. We vernemen hoe Elisabeth haar echtgenoot ervan overtuigde niet te capituleren en de auteur doorprijkt de mythe van de 'koningin-verpleegster'. Haar rol in het 'Hôpital de l'Océan' van De Panne was bescheiden en ze verbleef lange tijd in het buitenland.

Wie zich interesseert voor het dagelijks leven van deze extravagante figuur en bovendien meer wil vernemen over de familiale geschiedenis van ons koningshuis, zal dit boek als een welkome bron ervaren. (P.B.)

Elisabeth van België. Een ongewone koningin (Evrard Raskin - Houtekiet, Antwerpen/Amsterdam, 2005 - 462 pp - ISBN 90 5240 822 X)

La Guerre des Crayons

Quand les petits Parisiens dessinaient la Grande Guerre

Manon Pignot

In het voorjaar van 2005 liep in het Musée de la Montmartre in Parijs een mooie tentoonstelling met kindertekeningen. Gedurende de Grote Oorlog vertrouwden scholieren van twee gemeentescholen uit de wijk Montmartre hun ideeën aan het papier toe. De tekeningen bleven jarenlang in kartonnen dozen.

De mobilisatie, vaders en broers aan het front, moeders die uit werken gaan, de voedselschaarste, de bombardementen: hoe keken kinderen tussen 6 en 13 jaar hiertegen aan? De tekeningen verraden echter ook de invloed van de propaganda en (voor de jongens) de subtiële voorbereiding op een later militair leven. (P.B.)

La guerre des crayons. Quand les petits Parisiens dessinaient la Grande Guerre (Manon Pignot - Parigramme/Compagnie parisienne du livre, Paris, 2004 - ISBN 2-84096-355-8)

Internationaal Humanitair Recht in de kijker 2005

Arianne Acke (hoofdredactrice)

Het is uitzonderlijk dat in de museumshop een publicatie te koop wordt aangeboden die niet rechtstreeks met de Grote Oorlog te maken heeft. Het recent verschenen jaarboek 'Internationaal Humanitair Recht in de kijker 2005' van Rode Kruis-Vlaanderen, dat terugblijkt op een aantal opmerkelijke gebeurtenissen en ontwikkelingen van het voorbije jaar in het internationaal humanitair recht, is de uitzondering die de regel bevestigt. Het boek is echter een concrete illustratie van de Rode Kruismuur aan het slot van het museumparcours. Deze muur bevat een verwijzing naar het aantal conflicten waarbij het Rode Kruis sinds het einde van de Eerste Wereldoorlog hulp heeft verleend. Hierdoor wordt in het Museum de noodzakelijke link met vandaag gelegd: sinds het einde van 'de oorlog die alle oorlogen zou beëindigen' waren er niet minder dan 125 'grote' oorlogen, met telkens minstens 10 000 slachtoffers én onnoemelijk veel menselijk leed.

Doorheen de geschiedenis biedt het Rode Kruis bescherming en bijstand aan slachtoffers van gewapende conflicten, door zijn aanwezigheid in conflictsituaties en door zijn aanhoudende inspanningen voor de ontwikkeling van en het respect voor regels in oorlogstijd, zoals bepaald in het internationaal humanitair recht. Dit recht beschermt burgers en strijders die niet langer aan de vijandelikheden deelnemen en legt de strijdende partijen beperkingen op betreffende hun gebruik van bepaalde wapens. Deze regels genieten vandaag heel wat belangstelling. De recente publieke verontwaardiging over schendingen van het internationaal humanitair recht bevestigen de juridische regels dat er ook in oorlogstijd grenzen bestaan. Dit is mede te danken aan de inspanningen van het Museum, dat de gruwel van een conflict zoals de Eerste Wereldoorlog levend houdt, evenals aan de onafgebroken inspanningen voor de promotie van het internationaal humanitair recht.

Met de publicatie 'Internationaal Humanitair Recht in de kijker 2005' draagt Rode Kruis-Vlaanderen hiertoe zijn steentje bij. Het voorbije jaar had

heel wat te bieden op het vlak van nieuwe ontwikkelingen en opmerkelijke gebeurtenissen in het internationaal humanitair recht. Zo was er de juridische discussie over de misdaden in Darfur, waren er de inspanningen - zowel nationaal als internationaal - om de straffeloosheid van oorlogsmisdaden in Congo een halt toe te roepen, waren er de gebeurtenissen in Irak die de regels inzake bezetting opnieuw onder de aandacht brachten...

Dichter bij huis gaat de publicatie na hoe internationaal humanitair recht een plaats krijgt binnen het Belgisch buitenlands beleid en zoomt ze in op het nieuw Protocol bij het Conventioneel Wapenverdrag, dat een oplossing moet bieden voor de ruiming van niet-ontpofte oorlogsresten die in conflictgebieden

achterblijven. Dit probleem - dat ook in de Westhoek niet onbekend is - werd door dit Protocol niet alleen formeel erkend, maar er worden ook oplossingen aangereikt. Het geheel vormt een aanvaardbaar pakket van afspraken en biedt als zodanig een reëel perspectief op vermindering van humanitair leed.

De tien bijdragen van deze publicatie zijn geschreven door verschillende auteurs (juristen, diplomaten, psychologen, onderzoekers...) die het internationaal humanitair recht vanuit uiteenlopende disciplines bekijken. Zij geven een goed en evenwichtig beeld van de wijze waarop dat internationaal humanitair recht een plaats krijgt in de actualiteit. Zoals tijdens de Eerste Wereldoorlog de nood aan uitgewerkte regels ter bescherming van krijgsgevangenen

duidelijk werd, waardoor in 1929 het Verdrag over de behandeling van die krijgsgevangenen tot stand kwam, zo wordt dit recht vandaag aangepast aan nieuwe ontwikkelingen op het terrein. Ook in de toekomst zal de vraag aan de orde zijn of nieuwe juridische waarborgen noodzakelijk zijn om de menselijkheid in oorlogstijd te beschermen. Deze publicatie biedt de lezer alvast een geslaagde toegang tot de bestaande regels en tot nieuwe ontwikkelingen. (L.D.M., archivaris Rode Kruis-Vlaanderen)

Internationaal Humanitair Recht in de kijker 2005 (Arianne Acke, hoofdredactie - Rode Kruis-Vlaanderen, Mechelen, 2005)

OO(R)G)ETUIGE - WOI op het scherm

Mozart in de loopgraven van de Eerste Wereldoorlog

Eind januari 2006 begonnen de opnames voor 'The Magic Flute', een filmversie van Mozarts bekendste opera. Kenneth Branagh (Belfast, °1960) regisseert en Stephen Fry ('Blackadder'!) schreef het libretto.

Die Zauberflöte, de laatste opera van Wolfgang Amadeus Mozart, is het verhaal van Prins Tamino en zijn helper, de vogelhandelaar Papageno, die de strijd aanbinden met de krachten van het kwaad om de mooie Pamina, dochter van de Koningin van de Nacht, te redden. Enkele maanden na de première van 'Die Zauberflöte', in december 1791, stierf Mozart.

In de versie van Stephen Fry wordt de

handeling verplaatst naar de Eerste Wereldoorlog. Het liefdesverhaal van Tamino en Pamina blijft uiteraard bewaard, maar hun zoektocht naar liefde, vrede en licht wordt hier gesitueerd tegen de achtergrond van een wereldconflict dat gedurende jaren duisternis, dood en destructie zou veroorzaken. Een typisch voorbeeld van de adaptatie kan gevonden worden in de figuur van vogelhandelaar Papageno. Zijn kanaries worden nu gebruikt om de aanwezigheid van gas in de loopgraven te signaleren. En de drie hofdames van de Koningin van de Nacht zijn in deze nieuwe context drie verpleegsters geworden.

Film belicht Canadese rol in de Slag om Passendale

Paul Gross, Canadees acteur en regisseur, heeft 20 miljoen Canadese dollar bijeengesprokkeld om een film te maken over de Slag om Passendale. Op 11 november 2006 zou die te zien moeten zijn in de Canadese cinema's. Inspiratie vond Gross bij zijn grootvader die aan de slag deelnam. Het hoofdpersonage zal dan ook de naam van zijn grootvader dragen. De regering van Alberta investeert meer dan \$ 5 miljoen in het project. Het zou een liefdesverhaal moeten worden dat

uitmondt in de veldslag. In de lente schiet men de eerste plaatjes op het militaire domein van Suffield in Zuid-Alberta.

November en december 2005: zowel in Frankrijk als Groot-Brittannië gaan stemmen op om de laatste 'Poilu' of 'Great War Veteran' (die dus nog moet overlijden!) een **staatsbegrafenis** te geven. Men beseft dat het een riskante onderneming is want er bestaan geen officiële lijsten van oorlogsveteranen. Ook de definitie van veteraan is voor interpretatie vatbaar. De Franse historicus Stéphane Audoin-Rouzeau geeft een cultuur-historische verklaring voor deze wens: *'Aujourd'hui, on veut enterrer le soldat connu. C'est le même réflexe de fermeture du deuil. Il a échoué en 1920, parce que c'était trop tôt. En 1955, on avait célébré la mort du dernier combattant de la guerre de 1870, mais cela n'avait pas eu du tout le même retentissement. Dans notre société, les poilus ont fait l'objet d'une véritable remontée mémorielle, alors qu'on s'y intéressait beaucoup moins il y a quelques années. Nous sommes face à un deuil traumatique de longue durée. Dans les familles, mais aussi le deuil d'une nation capable de consentir un tel sacrifice. C'est une nostalgie qui ne peut pas s'exprimer autrement'*.

Over 'overlijden' gesproken: op 21 november 2005 sterft in Nieuw-Zeeland **Victor (Bob) Rudd** (104 jaar). Hij diende in het Britse leger bij 9th Lancers (cavalerieregiment) maar zag geen oorlogstaferelen: op weg van een trainingskamp in Ierland naar het front werd de wapenstilstand uitgeroepen. Hij verbleef nadien 15 maanden bij het bezettingsleger in Duitsland.

Op dezelfde dag overlijdt in Groot-Brittannië **Alfred Anderson** (109 jaar, meteen ook de oudste Schot). Hij was als achttienjarige soldaat bij 5th Battalion 'The Black Watch' getuige van het kerstbestand 1914: *'I remember the silence, the eerie sound of silence. All I'd heard for two months in the trenches was the hissing, cracking and whining of bullets in flight, machine gun fire and distant German voices. But there was a dead silence that morning, right across the land as far as you could see. We shouted 'Merry Christmas,' even though nobody felt merry. The silence ended early in the afternoon and the killing started again. It was a short peace in a terrible war.'* Alfred liep in 1916 een verwonding op. In 1998 ontving hij het Franse 'Legion d'Honneur'.

Enkele dagen later overlijdt in Kewaunee (Wisconsin, V.S.A.) **Arthur Fiala** (106 jaar). Hij nam in 1918 dienst in het Amerikaanse leger en hielp in de Franse Alpen hout hakken voor frontversterkingen. Door een armbreuk werd hij keukenhulp. Zijn recept voor de *ouwe dag* was: peanuts eten (vitamine E!) en een glas cognac.

In Toronto (Canada) overlijdt op 27 november **Clarence (Clare) Laking**, vermoedelijk de laatste Canadese veteraan die in actie was. Er zouden nu nog 4 Canadese oud-strijders zijn. Hij diende als soldaat-telegrafist bij 27th Battery, 4th Brigade Canadian Field Artillery in Frankrijk. Bij de Wapenstilstand verbleef hij met een schrapnelhoofdwonde in een eerste hulp post.

Op Kerstavond 2005 overlijdt **Professor Harold Lawton** (106), een autoriteit op het gebied van 16/17-eeuwse literatuur in Frankrijk. Hij werd krijgsgevangene gemaakt in 1918 nabij Béthune en verbleef tot het einde van de oorlog in gevangenschap in Duitsland. Harold wou een officiersopleiding volgen maar de financiële toestand van het gezin liet dit niet toe. Drie jaar geleden nog las hij Harry

Potter in het Frans en bleef trouw het kruiswoordraadsel van The Daily Telegraph invullen, genietend van een glas malt whisky.

7 februari: overlijden van **Nicholas Swarbrick** (107) (V.K.). Hij diende tijdens WO 1 als radio-officier bij de Britse koopvaardijvloot. Door zijn hoofdtelefoon hoorde hij ontelbare noodkreten uit getorpedeerde schepen. Nicholas bleef zijn hele leven lang single en geheelonthouder. Volgens de Britse 'National Archives' zijn nu nog maar enkele Britse getuigen uit de periode 1914-18 onder ons: 3 matrozen van de Royal Navy, 4 soldaten, 3 leden van het Royal Flying Corps en één lid van de Royal Navy Air Service.

23 november 2005: de Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge bevestigt de **positieve identificatie** aan de hand van zijn identificatieplaatje van een Duits soldaat in januari 2004 gevonden op de site van de mijnkrater 'Factory Farm' (1917): Julius Wilhelm Brugger (+ 7 juni 1917). De stoffelijke overschotten waren samen met die van een onbekende strijdmakker op 10 november 2004 begraven in het massagraf op de Duitse begraafplaats te Langemark. Familieleden van de geïdentificeerde gesneuvelde zijn gecontacteerd. 'Factory Farm' was de meest zuidelijk gelegen mijn die tot ontploffing kwam bij de start van het juni-offensief.

3 december 2005: aanplanting van een **bosje** nabij het kleuterhof van het speelplein op het Ieperse Jeugdstadion. De aanplanting van het bos werd mogelijk nadat de Ieperse milieuraad, de raad vrede en ontwikkeling, het vredesfonds, de basisschool Maloulaan en de Heilige Familie in het kader van de **Vlaamse Vredesweek** bomen hadden gekocht of aan de man gebracht.

6 december 2005: in het vorige *Flash*-nummer kon u lezen dat een Britse politieagent op zoek was naar informatie over Police Constable **Charles Manning Head** die op 27 juli 1917 sneuvelde nabij Ieper. In een kast van het politiekantoor van Peterborough (Groot-Brittannië) had hij een herdenkingsplaat teruggevonden die in het vroegere kantoor was opgehangen. De plaat werd tijdens een ceremonie waarop de neef van de gesneuvelde aanwezig was, heringewijd. In september 2006 komt de Peterborough-afdeling van de Royal Engineers Association naar Bard Cottage Cemetery in Boezinge om hulde te brengen aan het graf van PC Head.

16 december 2005: **Harry Patch** (107) ontvangt van de Universiteit van Bristol (V.K.) een *honorary master of arts degree*. Patch hielp mee aan de bouw van een universiteitsgebouw in de jaren '20. De veteraan diende bij Duke of Cornwall's Light Infantry en nam deel aan het Passendale-offensief. Enkele jaren geleden was Harry nog in Poperinge en Ieper.

Nieuwjaarsdag 2006: overlijden van **Johan Ballegeer** (79). De jeugdschrijver en historicus schreef o.a. 'Célines Grote Oorlog' (uitgeverij Altiora, Averbode). Deze historische roman vertelt het levensverhaal van Céline Neyts, een meisje van 16 dat de oorlog meemaakt achter het front in Alveringem waar ze zowat de hele leiding van de Vlaamse frontbeweging leert

kennen. Na een verpleegstersopleiding in Engeland volgt de Franse militaire inlichtingendienst haar handel en wandel op de voet.

8 januari 2006: het *oubollige museum* van Hill 60 (**Queen Victoria Rifles**) sluit de deuren. Er komt een nieuw café met keuken. De bestemming van de volledige verzameling (o.a. kijkkastjes met stereoscopische foto's) is momenteel onbekend.

26 januari 2006: dichter **Koenraad Goudeseune** krijgt de **Poëzieprijs van de Nederlandse Gedichtendag 2006** voor het gedicht 'leper'. Dit gedicht was te vinden in het 'Redactioneel' van VIFF*flash* nummer 16. Naar aanleiding van die bekroning werd hij de dag voordien in het leperse Kruitmagazijn geïnterviewd.

26 januari 2006: Leuven wil het **Fochplein** niet langer noemen naar een man die tijdens de Eerste Wereldoorlog *'miljoenen doden op zijn geweten had'*. Ferdinand Foch was bij het begin van W.O. I een Franse generaal. In april 1918 promoveerde hij tot opperbevelhebber van de geallieerde legers en kreeg de titel van maarschalk. *'Foch was een van de bevelhebbers die miljoenen mensen hebben doen sneuvelen aan de Somme of de IJzer, in Verdun of in Passendale, door hen van de ene loopgraaf naar de andere te doen lopen in de hoop enkele meters winst te boeken'*, zegt burgemeester Tobback. *'Vandaag sturen we vanuit Leuven jongeren naar Weimar om hen te vertellen over de hoogstaande Duitse cultuur én over de barbarij van de wereldoorlogen. Hoe kan je dan diezelfde jongeren over een plein laten lopen dat genoemd is naar een van de slaggers van '14-'18? Uit respect voor de oud-strijders van de Eerste Wereldoorlog heb ik hierover lang gezwegen'*, aldus Tobback.

5 februari 2006: jeugdroman '**Kiplings keuze**' van Geert Spillebeen krijgt in de V.S.A. een **Bulletin Blue Ribbon**. Het boek, dat in mei 2005 in Amerikaanse vertaling verscheen als 'Kipling's Choice' staat daarmee in de lijst van beste boeken van 2005, categorie Fictie. Deze lijst wordt opgesteld door The Bulletin for the Center of Children's Books. 'Kiplings keuze' vertelt het waar gebeurde verhaal van Rudyard Kipling (Jungleboek) en zijn enige zoon John (18), die tijdens W.O. I in Loos (Noord-Frankrijk) sneuvelde tijdens zijn allereerste gevecht. De jeugdroman verscheen in 2002 bij Averbode en werd vorige lente vertaald door Terese Edelstein. VRT-radio 1-journalist én VIFF-lid Geert Spillebeen is bij tieners bekend als de auteur van 'Age 14', over een Ierse kindsoldaat, de jongste gesneuvelde van W.O. I. In 2005 verscheen bij Davidsfonds/Literair ook zijn romandebuut voor volwassenen 'Man tegen de Muur'.

6 februari 2006: de West-Vlaamse gouverneur en **erevoorzitter VIFF Paul Breyne** krijgt in het Heilig Hartziekenhuis van Roeselare een nieuwe hartklep. Langs deze weg wensen de Raad van Bestuur en onze lezers hem een spoedig herstel.

6 februari 2006: het gemeentebestuur van Kortemark schrijft een wedstrijd uit voor het maken van een **vredemonument**

om in de omgeving van de kerk van Kortemark te plaatsen. Momenteel staat er een oorlogsmonument ter herdenking van de oorlogsslachtoffers van de beide wereldoorlogen. Het gemeentebestuur wil echter een vredesmonument oprichten als ode aan de wereldvrede en ter herinnering aan de slachtoffers van alle oorlogen, overal ter wereld. Een professionele jury zal de werken beoordelen. Eind april zullen alle maquettes worden tentoongesteld in CC De Beuk en op 11 november 2006 wordt het nieuwe monument ingehuldigd. Inschrijven kan tot 10 april 2006. Meer info: toerisme@kortemark.be of www.kortemark.be

11 februari 2006: officiële voorstelling van het '**Digitaal IJzertorenmuseum**'. Met dit project wil het IJzerbedevaartcomité het 22 verdiepingen tellend museum visueel voorstellen op één verdieping. Tezelfdertijd wil men de site in zijn totaliteit optimaal toegankelijk maken voor alle andersvaliden en mensen met beperkingen. Alle museumstukken zijn gefotografeerd zodat de kijkers via de schermen weten wat er te beleven valt op de verdiepingen van de IJzertoren. Het project kost € 100 000. Tevens opening van een nieuwe tentoonstelling: '**Onder Water, oorlog in het overstroomd gebied**'. De hoofdvogel is een uniek Duits zwempak, waarmee de vijand probeerde het Belgische leger te verschalken. Het zwempak is afkomstig van een Duitse soldaat die in 1916 de oorlog moe was. Samen met twee collega's gaf hij zich over aan de Belgen. Deze speciale zwemuitrusting kwam zo in Belgische handen. Sinds de herinrichting van het Legermuseum eind de jaren negentig lag dit authentieke zwempak in de reservecollectie. Het is nu voor het eerst te zien in Diksmuide.

VOORUITBLIK / KORT

Tot maandag 17 april 2006:

Landschapstentoonstelling 'The Bloody Fields of Flanders' over muziek en oorlogen in de Westhoek, Folk Experience Dranouter (Dikkebusstraat 234). Surf naar www.bloodyfieldsofflanders.be.

Tot zondag 23 april 2006:

Oorlogsgetuige Eugeen Yoors, IFFM

Van zaterdag 8 april 2006 tot zondag 19 november

2006: Tweejaarlijkse tentoonstelling 'De laatste getuige. Het oorlogslandschap van de Ieperboog' in het IFFM. VIFF-leden zullen de tentoonstelling tijdens een speciale nocturne kunnen bezoeken.

Woensdag 7 juni 2006:

Redmond-wandeling Loker. Uitnodiging volgt in mei a.s.